

Değişken sermaye diğer oranlarda değişme olmasa bile nüfus artarken artar. Nüfus arttıkça insan artmaz. Beş insan da olsa beşmilyar insan da olsa her insan bir insandır. İnsan çoğalmaz, çoğalması sayılaşmasıyla, artan bir sayıdır, insan sayısıdır. Kendini bile sayılaştıran zihni yarığın diğer kenarında kendini insan-üstü ya da insan-üstü adına varolan olarak hisseder. Kendi başına nüfus artışı insanî bir gelime değil sayısal bir değişikliktir. Nüfus artışının -mutlak evrensel iyinin saklı ve yegane kaynağının sermaye genişlemesi olduğu farkedilirse- üzerinde sermayenin genişleyeceği insanî zaman olarak çalışmanın çoğalmasına olanak tanıdığından evrensel iyi olarak sunulmasını garipsememek gerekir.

Nüfus artışı hayatın uzaması da demek değildir. Azalarının ortalama ömrü kısa olmasına karşın, üreme hızı yüksek olan bir insan grubunun nüfusu artarken, zamansal olan insan ömür düşünülürken «ortalama ömür» atlanıp, nüfus metafor olarak kullanılırsa, fazla nüfus düşünene uzun ömürlü gibi gelebilir; bu da nüfus artışının mutlak iyi olduğu yönündeki kanaatin benimsenmesiyle ortaya çıkan zihni kaymaların fark edilmemesine vesile olabilir. Hoş nam olarak sabitleşmiş gördüğü akışkan sözle ölümsüzlüğe kavuştuğunu düşünen burjuvanın ömrünü bir dirhem daha uzatmak için çırpınmasında kendini dışavuran zihniyet elendiğinde, tüm «iyi»ler gibi, uzun ömrün kendi başına tartışmasız iyiliği de çok su götürür.

Türkali Mah., Beşiktaş, Kasım 2004